

ביאורים

כדוגמת הנהגת הנביאים שעליה כבר עמדנו, כך גם חכמי ישראל לאורך הדורות קבעו כללים לתורה: מיקדו את האדם הרוצה לשוב, במספר מצוות מועט, שאם יתאמץ ויקפיד עליהם בעקביות ובהתמדה, יגיע לשמור את כל התורה.

שמירת כל המצוות - כדברי הליסטים - קשה היא: 'רצוני לשוב בתשובה ולשמור מצוות ה'! אך איני יכול לקחת על עצמי את כל המוני המצוות הללו...!'. לכך מסייעת הדרכת הנביאים.

ניתן להוסיף בשולי פרק זה, שטוויית הכללים, נובעת כמו כן, מראייה של כל מצוות התורה ופרטיה כקשורים זה בזה. עם ישראל זכה בשש מאות ושלוש עשרה מצוות, שכולן נצרכות והכרחיות, ואין אחת מיותרת. המצוות יוצרות, מכתובות ומסדרות את סדר יומי האיש, המשפחה, המדינה והעולמי של האיש הישראלי, והן קשורות זו בזו ויונקות זו מזו. ומכולן יחד (או לכל הפחות רובן או חלק גדול מהן) זוכה האדם לשלמות גדולה. אין באמת אפשרות 'לקחת' רק חלק מהמצוות, ובהחלט המגמה היא להתחיל במספר מועט, אך מרכזי, ולהתקדם מכוחו לשמירת כל התורה כולה, על תרי"ג מצוותיה.

הרחבות

• רק ליום אחד

אָלָא שְׂאִינִי יְכוֹל לְהַעֲמִים עַל עֲצָמַי רַבּוּי הַמִּצְוֹת שֶׁבַתְּוֹרָה. הליסטים המזוין קיבל את עצתו של החכם לשמור כראוי דבר אחד, ומתוך כך הצליח בסופו של דבר לחזור בתשובה שלמה. עצה זו, שלא להכביד על האדם בבט אחת כדי שלא תרפינה ידיו בעבודת השם, מצאנו גם בפירושו של הרב קוק לדבריו של רבי אליעזר. במשנה נאמר שרבי אליעזר הדרין: "ושוב יום אחד לפני מיתתך" [אבות ב, י]. אומרת על כך הגמרא: "שאלו תלמידי את רבי אליעזר: וכי אדם יודע איזהו יום ימות? אמר להן: וכל שכן ישוב היום שמא ימות למחר ונמצא כל ימיו בתשובה" [שבת קנג.]. הרב קוק לומד מדברי רבי אליעזר עצה טובה המסייעת לאדם לחזור בתשובה: "אבל השב... הוא צריך לפלס נתיבות עסקיו הגשמיים שלא יכשל בעבורם בחטא ועוון. אמנם זה הפלס אין צריך שירבה לחשוב על זמן רב, כי אז יגדל עליו העול ויתייאש מתשובה, כי מי יודע ילד יום, אלא צריך לצייר בעצמו שצריך להכין עצמו רק ליום אחד, ויום אחד יהיה נקל לו לעמוד נגד יצרו בניסיונות אפילו אם הורגל ברע חס ושלום, ואחר כך יתחזק עוד יום אחד, עד שתשוב להרגל אצלו ההליכה בדרך הטובה" [מדבר שור עמוד פח-פט].

הליסטים שרצה לשוב בתשובה

וְכֵן דָּרְךְ הַחֲכָמִים לַעֲשׂוֹת כָּלֵלִים לַמִּצְוֹת הַתּוֹרָה. וְכִבֵּר אָמְרוּ עַל אֶחָד מִן הַחֲכָמִים הָאֲחֵרוֹנִים שֶׁבָּא אֵלָיו לְסָטִיסׁ מְזִין וּבַעַל-עֲבֻרוֹת וְאָמַר לוֹ: אֲנִי רוֹצֵה לְשׁוּב בְּתִשְׁבּוּבָה וְלִשְׁמֹר מִצְוֹת הַשׁ"י, אָלָא שְׂאִינִי יְכוֹל לְהַעֲמִים עַל עֲצָמַי רַבּוּי הַמִּצְוֹת שֶׁבַתְּוֹרָה, כִּי לֹא אוּכַל שְׂאֵת הַמִּשְׁאָה הַהוּא. וְאָמַר לוֹ הַחֲכָם: תִּקְבַּל עֲלֶיךָ דְבַר אֶחָד בְּלִבְד לְשְׁמֹר כְּרָאוּי? וְאָמַר לוֹ: הֵן. אָמַר לוֹ הַחֲכָם: אִם-כֵּן, קִבַּל עֲלֶיךָ לִזְמַר הָאָמֶת מִכָּאֵן וְאֵילָף. וְקִבַּל עָלָיו, וְהֵלֵךְ לְדַרְכוֹ. לְיָמִים הָיָה הוֹלֵךְ אוֹתוֹ הַלְסָטִיס לְלִסְטָס אִישׁ אֶחָד וְלִהְרֹגוֹ, וּפָגַע בּוֹ אִישׁ אֶחָד. אָמַר לוֹ: הֵיכָן אֲתָה הוֹלֵךְ? וְנִזְכַּר אוֹתוֹ הַלְסָטִיס מֵה שֶׁקִּבַּל עָלָיו לִזְמַר אָמֶת, וְסָפַר לְאִישׁ הַהוּא לְהֵיכָן הוֹלֵךְ. וְכֵן פָּגַע בּוֹ אִישׁ אֲחֵר, וְשָׂאֵל לוֹ לְהֵיכָן הוֹלֵךְ, וְסָפַר לוֹ. מִיָּד הִרְהַר אוֹתוֹ הַלְסָטִיס בְּלִבּוֹ: אֵלֹ-הַשָּׁנִים יִהְיוּ עָלַי עֲדִים וְיִהְרֹגוּנִי. וְכֵן אָרַע לוֹ פְּעָמִים רַבּוֹת בְּכָל מָה שֶׁהָיָה רוֹצֵה לַעֲשׂוֹת, עַד שֶׁנִּמְנַע בְּעִבּוֹר-זֶה מִמְעֲשָׂיו הָרָעִים. הִנֵּה מְבַאֵר כִּי עַל זֶה-הַדָּרְךְ יִתְּכֵן כִּי בְשִׁמְרַת כָּלֵל אֶחָד אוֹ שְׁנֵי כָלֵלִים אוֹ יוֹתֵר יִשְׁמֹר הָאָדָם רַב מִצְוֹת הַתּוֹרָה אוֹ חֵלֶק גָּדוֹל מִמְּנֶה, שֶׁעַל-יָדָיו יִזְכֶּה לְמַעֲלַת חַיִּי עוֹלָם-הַבָּא אוֹ לְמַדְרָגָה גְּדוּלָה מְמֹנָה.

